

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36.

Fylke: Sør-Trøndelag.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Singasaas.

Emne: Helsing, Fakter
og Åtferd.

Bygdelag:

Oppskr. av: Chr. Loidgaard.

Gard: Loidgaard.

(adresse): Singasaas.

G.nr. 17. Br.nr. 32.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

1953.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Oppskrifta er for det meste etter husmor Marie Loidgaard, Singasaas, f. 1892, og delvis supplert av nedskriveren Chr. Loidgaard, f. 1884.

1. Ja! Da nekker en med hodet, nei hoderysten. Å trekke paa skuldrene ansees for og være affektert.

2. Bare dem en vet hvem er.

3. Nei.

4. Folk en kjenner godt helser en med en tiltale: „Du e ute aafer“. „Du e itt redd stygveret“, „Du prise godveret ser je“, „Nei goddag, goddag, du e ut aa gaar“, „Nei ska en faa sjaa den karen aa/ det er lenge sea je treff de/ kess staar det te“. Det var den vanlige maaten. Naa gaar en mer over til aa helse: „God dag“ f. eks. Slikt var for voksent prat for ongene, saa de sa / ingen ting. Men de vaksne sa gjerne ett par ord til barna.

Det var saa almindelig at en som kjørte med hest etter en veg, og han møtte en annen mann, eller kjører, at / hesten stoppet av seg selv, for han var saa vant med at det skulde slaaes av en prat. Mere skjelden at hesten stoppet av seg selv, naa en møtte en kvinne eller et barn. Det er naa enkelte hester som gjør dette i dag ogsaa, men bare de som har en prater til kjører.

5. For det en kaller øvrighet tok de fleste av seg hu-

- va dersom en traff dem ute. Kvindfolka hilste aldrig først men svarte hviss noen h~~ilste~~ paa dem. For bygiefolk eller granner tar en heller ikke naa av hatt eller huve. Var det en riktig høy embedsmann stod en med hatten eller huva ~~eller huva~~ under armen, *eller holdt i begge henderne.*
6. Kan ikke finne ut om det har gjort noen forskjel. Men det var mest almindelig at møtte en høy embedsmann, og ~~kan~~ ble tiltalt ^{at man} ^{man} ~~at~~ da holdt ^{huva} med begge henderne fra ^m for seg.
7. Det var forskjel paa høygtidsklær og hverdagsklær, da det altid er serskilt anledning med det første, da har alt mer høytidelige former.
8. Det var bestandig handhilsning naar de treftes i jestedud, brøllupp, gravøl o. lign., ellers ^{mere} skjellen. De allerminste barna ble nokk oftes oversett. Men kom en som „storfremmann" til slektning eller gammel kjønning, ble ogsaa barna handhilsa, og tiltalt paa mange maater ellers.
9. Tror neppe at det har forrekommet i Singsaas.
10. En skikk som er ukjent her.
11. De stod stille til følget var dratt forbi. Dette var saa lenge en kjørte med hest, naa er det bil og det gaar saa fort. Var det en brudeferd, maatte en ikke vise nysgjerrighet, ~~det~~ var ikke god tone.
12. Nei. Kanske naar en flyttet til og fra setra.
13. Utover til middag-høgdagslete, sier en "godmorgen" senere sier en „Goddag", og fra 7-8 tia om kvelden sier en godkveld ".
14. Ved Rørosbanens anlegg, og ved dens drift 1877, kom skikken aa si „Morn", nesten hele dagen, men det betraktes som afektsjon.
15. „Godmaarn sa brura om kvelden", „Maaln sjøl, saa vet du ker lang n e ".
16. Det heter framleis godmaarn, goddag, godkveld, med faa unntak.

17. Guis fred er ikke brukt, men „Signe ærbe“, „Signe kvile“. „Signe laget“. „Signe matem“. „Signe strevet“. Og naar en takka for maten, svarte husmora : „Gu sign de“. eller „Singgu“, som er det samme.

18. En kjenner ikke annnen tiltalemaate og svaret var og er altid „Takk for det“.

19. En gjest som er bedd skal alltid hilse naar ~~han~~ han kommer inn-handhilse-, selv om han er møtt ute. Ikke handhilse igjen paa den han har møtt ute, men paa de som er inne, uannsett stand og alder.

20. Dersom det var en, en vilie snakke med for seg sjøl, senite en en onge f. e. eks. og sa : „Je skulie raaka far din“, eller „mor di“.

Eller naar en gikk sjøl for aa snakke med noen i en annen gaard, og etter at han var kommen inn, og de nødvendige ord ellers var sakt, saa sa han „Kom ut saa je fe snakke me de“.

21. Å banke paa døra er ganske nylig blett fast skikk, men enda fins det mange som aldrig gjør det, eller kommer til aa gjøre det. De betrakter det som „storkarsaktig“.

22. Svaret er som regel „Kom inn“, en og annen svarer ja.

23. Før i tia for en 40-50 aar siden, skulde en staa ved døra til en ble bedd sette seg. Barn skulde staa til de hadde sagt erendiet sitt, og undertia ble de slett ikke bedd at sette seg. Naboer og nære kjenninger, gikk aa satte seg uten videre med huva, eller hatten paa.

24. Det var bare ved høgtidelige anledninger en tok av seg huva eller hatten, ellers beholit en hodeplagget. I allfall tok en ikke av hodeplagget før en ble bedd aa sette seg, og da med det samme han satte seg. Naa tar de fleste av hodeplagget i gangen.

25. „Du maa innpaa aa sett de“, og en stol eller krakk ble satt mitt paa golvet.

26. Kjente folk behøvdes en ikke nøde saa mye med,

- men langvegsfarende skulde være „var" (tilbakeholdende), og slike maatte en be flere ganger, og som regel svarte de: „Je ska itt sette". eller aa de kunde si: „Du maa itt haa omak for me", „Du maa itt haa strev for me"
27. „Du maa ia kom aa gaa inn", eller „De maa ia itt staa ute", var vanlig tiltale. Den besøkende kunne ia lade som han vegret seg aa sa: „Du maa itt heft bort de for me" men ia ble det svar: „Ha du hørt naa slikt, bere kom inn, du skulde ha gaatt og itt vøri inn aa ja".
28. En tok forklesnippen eller bare handa og strøk over stolen før en bad den fremmede sette seg.
29. En møtte dem i døra og sa: „Velkommen hit". Dette var ved gjestebud. Ellers venta en til de kom inn.
30. "Takk for me", eller „Takk for oss" er vanlig. Naar en treffes ute sier en: „lovaa aa saa vel".
31. Da sa en: „Fervel og takk", og tok hverandre i handa. Men var det troligt for siste gang, saa den kjære besøkende skulde reise som for eks. til Amerika, saa omfavnet de hverandre, og den besøkende sa: „Fervel og takk for me", ia svarte den andre: „Fervel og takk og løk paa resa".
32. Nei.
33. Bare foreldre kyste barna, og ia helst mora, skjelnere faren.
34. Nei.
35. Nei. Kunde treffe at husmora kyste et besøkende barn paa handa.
36. Å kysse har altid vært ansett for ett tegn paa kjerlighet, og er bare brukt mellem foreldre og barn, eller mellem elskende.
37. Nei.
38. „Lett a mormor faa en suss" f. eks.
39. Ja det brukes enda og heter: „Å bytte nase".
40. Det gjør ingen forskjell hvem det er, det betrakt-

es som lek.

41. En stjeler nasen ved at knipe den mellom to fingre med ett lite napp, og saa viser en barnet tomten mellom lang-og pekefinger og sier : „ Sjaa her e 'n ".

42. Ja. Å gi godkjek er ett apsolutt kjertegn, og oppfattes altid som saadan.

43. Mellom barna og foreldre er det vanlig. Mellom andre er det tegn paa elskov.

44. En sier f. eks. „ Løkk paa resa ", eller : „ Løkke te" til ett eller annet foretak. „ Slit me helsa" er vanlig naar en ga bort en ting.

45. „Gleielig jul" er naa avløst av : „God jul". „ Godt nyaar" har altid vært brukt. Og det gamle : „Tilløkke me iaven" er naa avløst av : „Gratulerer med iagen". En sa ogsaa : „ Tilløkke me nyaaret". Barnefødsel : „ Gratulerer, aa nei ker n e lig far sin". For de som skulde gifte seg, og etter lysninga : „Gratulerer som festing".

46. Ordet : „ Kondolerer" har vonit for aa trenge seg igjennem. Før sa en det en i øieblkket fandt passende , f. eks. : „ Det var tongsamt det skull gaa slik", eller Det var sørgelig det ier aa ja".

47. Ordet takk har vist ikke vært brukt ved slike høve, det var ikke nødvendig, men viste en takk ved at at graate litt.

Naar en takka med handa en gjest, saa var det ikke med hard klem. De tok hverandre i handa stille og varsomt, og ingen ristning.

48. „ Å takke ut liket" gjør en framleis. Det foregaar i heimen, og naa bestandig av presten, Før ble uttakkelsen utført av en lærer, eller saa en legpredigkant som kunde være skikket til dette. Det kalles „ Uttakelse". Etter omkring 1925 er det bare presten som har uttakelsen.

49. Ved aa ryste paa hoiet og knipe munnen sammen, ogsaa ved aa ryste paa hoiet og ,, hufse" litt paa aksla. Var de riktig uvenner, kunde det aa hende at de ~~skjæp~~ jeipet til ham, eller henne.

50. Her sier vi altid du. Andre tiltaleformer falder unaturlig.

51. Han eller ho i tiltale forekommer ikke her. Han eller ho bare i omtale om personen.